

Az óra időpontja: 2019.11.06., 13.55

Iskola, osztály: Lónyay Utcai Református Gimnázium és Kollégium, 7. b.

Iskola neve és címe: Lónyay Utcai Református Gimnázium és Kollégium, Budapest, Kinizsi u. 1-7.

Tanít: Bencze Dóra

Témakör megnevezése: Afrika és Amerika földrajza

Tanítási egység (téma) címe: **Afrika mezőgazdasága**

Az óra (jellemző) típusa: új ismereteket elsajátító óra

1. Tantervi követelmények

1.1. A tanítási óra oktatási céljai: Afrikára jellemző mezőgazdasági módok feldolgozása, ok okozati összefüggések megvilágítása. Éghajlati viszonyok, gazdasági fejlettség és demográfiai adatok összevetése, következmények levonása.

1.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai: A kritikai gondolkodás fejlesztése Afrika társadalmi-gazdasági jellemzői és a természeti adottságok, földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepének, a gazdasági fejlettség területi különbségeinek, okainak, társadalmi és környezeti következményeinek megvilágításával.

A kommunikációs képességek fejlesztése, különböző jellegű információs anyagokban való célszerű kereséssel, leolvasással.

1.3. A tanítási óra nevelési céljai: A környezeti szemlélet fejlesztése a regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának érzékeltetésével, az emberiség közös felelősségének megértésével a környezet állapotában, valamint a hosszú távú természeti, környezeti folyamatok példákban való felismertetésével.

1.4. Oktatási követelmények

a. Fogalmak:

- új fogalmak: hagyományos gazdálkodás, önellátás, árutermelő gazdálkodás, ültetvény, nomád pásztorkodás, égető-talajváltó gazdálkodás, talajváltó ugaroló gazdálkodás
- megerősítendő fogalmak: éhínség; Száhel-öv

b. Folyamatok:

- új folyamatok: nemzetközi segítségnyújtás szükségességének felismerése
- megerősítendő folyamatok: túllegeltetés, elsivatagosodás

c. Összefüggések:

- új összefüggések: nemzetközi segítségnyújtás szükségességének felismerése

- megerősítendő összefüggések: éghajlatváltozás, népességnövekedés okai és következményei
- d. Fejlesztendő készségek, kompetenciaterületek: kommunikációs készségek, szövegértési-szövegalkotási kompetenciaterületek, természettudományos kompetencia, önálló tanulás kompetenciája
- e. Főbb tanulói tevékenységek: egyén és párosmunka

2. Szemléltető és munkaeszközök

kivetítő, képek, ábrák, előkészített szövegek, gondolattérkép

3. Felhasznált irodalom

ALEXA PÉTER – GRUBER LÁSZLÓ – SZÖLLŐSY LÁSZLÓ – ÜTŐNÉ DR. VISI JUDIT:
Földrajz 7. osztály, Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, 2015.

4. Mellékletek jegyzéke

- melléklet 1 – Hagyományos és árutermelő gazdálkodás
- melléklet 2 – Vándorlás és mezőgazdaság
- melléklet 3 - Korfa elemzés

Az óra felépítése

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Módszer	Munkaforma	Eszköz
2p	Adminisztráció	-	-	-	
2p	Óra témájának felvezetése, összekötése az előző órai anyaggal	motiváció, érdeklődés felkeltése	tanári közlés	frontális	-
10p	Hagyományos és árutermelő gazdálkodás Hagyományos és árutermelő gazdálkodás összehasonlítása, kiosztott szövegek és kérdező táblázat segítségével. (melléklet 1) A feladat során páronként kapnak két szöveget, ezeket kell alaposan elolvasniuk. Majd a kivetített táblázatot kell kitöltve leírni a füzetbe.	feladatkijelölés, új ismeretanyag feldolgozás	páros feladatmegoldás	páros munka	kivetítő, füzet
12p	Vándorlás és mezőgazdaság Diákok egyéni munkavégzése, hiányos szöveg feltüntetett szavakkal való kiegészítése. Az osztály egyik fele A szövegekkel foglalkozik, másik a B-vel. Mindenki kap egy szöveget, amelyekből hiányoznak szavak és be kell illeszteni a megfelelőt! Az első három helyes megfejtő kap egy pluszt. A feladat ellenőrzés: kiegészített szövegek felolvasása diákok által. Fogalmak kiemelése a szövegekből, megfogalmazás más szavakkal. • nomád pásztorkodás • gyűjtögető-vadászó életmód • talajváltó-ugaroltató gazdálkodás • égető-talajváltó gazdálkodás	feladatkijelölés, új ismeretanyag feldolgozás, ellenőrzés	egyéni feladatmegoldás	egyéni munka	szöveg

	(melléklet 2)				
8p	Korfa elemzés Afrika népesedési adatainak megismerőse korfa elemzéssel. Milyen adatokat tudunk leolvasni egy korfáról? Melyik korcsoport aránya a legnagyobb? Alacsony vagy magas a várható élettartam? Hogyan változik a népességszám: nő vagy csökken? Milyen ütemben? Milyen alakú a korfa? (melléklet3)	elemzés módjának tisztázása, majd kérdésfelvetéssel elemzés irányítása	irányított kérdések	csoportmunka	kivetített korfa
8p	Afrika problémái gondolattérképpel Éghajlatváltozás, társadalmi okok és következmények összefoglalása egy gondolattérképen keresztül. Előre elkészített, kinyomtatott gondolattérképet kapnak a gyerekek. Ez alapján kell ok okozati állításokat megfogalmazniuk az Afrikát érintő problémák kapcsán. Cél az ok okozati folyamatok feltárása. (melléklet4)	tanári magyarázat, segítő kérdések feltevése, ok okozati összefüggések megmagyarázása	irányított kérdések	csoportmunka	gondolattérkép, füzet
2p	Éghajlatváltozás, népességnövekedés és mezőgazdasági termelés közötti kapcsolatok feltárása.	csomópontok kiemelése, összefoglalás	irányított kérdések	csoportmunka	-
45'					

Melléklet

melléklet 1

A. A lakosság többsége apró parcellákon, kezdetleges eszközökkel műveli a földet, egyszerre többféle növényt termesztenek. E hagyományos gazdálkodási forma célja kizárólag az önellátás, azaz annyi növény termelése, amennyi lehetővé teszi, hogy mindennap elegendő mennyiségű ételhez jussanak. Sokszor azonban még ez sem teljesül. E helyeken a földek gyakran a faluközösség vagy a törzs tulajdonában vannak.

B. A tengerpartokon és a jobb minőségű utak mentén nagy területű parasztgazdaságok, illetve ültetvények találhatók. E modern gazdaságokban csupán egy-kétféle növényt termesztenek, amelyeket a piacon értékesítenek. Azaz a növényeket nem saját felhasználásra, hanem eladásra termesztenek. Ezekben az árutermelő gazdaságokban a földek magántulajdonban vannak. Áruik (pl. kakaó, kávé, datolya és vanília) megtalálható a magyarországi üzletekben is.

	A. Hagyományos gazdálkodás	B. Árutermelő gazdálkodás
Hol folyik a gazdálkodás?		
Mekkora a művelt terület?		
Milyen a gazdasági fejlettsége?		
Mi a termelés célja?		
Kinek a tulajdona a föld?		
Melyik kép tartozik ide?		





melléklet 2

A

égető-talajváltó gazdálkodás száraz évszak nomád pásztorkodás magasabb
gyűjtögető-vadászó életmód alacsonyabb csapadékos évszak talajváltó-ugaroltató gazdálkodás

A sivatagok vándorai – A Szahara vándorai a tuaregek. Teve, juh és kecskenyájaikkal mindig újabb és újabb legelők után kutatva vándorolnak, állataik azt eszik, amit a természetben találnak. Ez az ún. _____. Állataik tejet, húst, zsírt és gyapjat biztosítanak gazdáik számára, az állatok kiszáritott trágyáját pedig fűtőanyagként hasznosítják. A gyér fűvű, bozotos Kalahári-medence lakói _____ folytatnak, szinte állandóan vándorolnak. A nők ásóbottal ehető gyökerek, gumók után kutatnak, a férfiak pedig vadásznak.

A szavannák nomádjai – Az átmeneti öv lakói is mozgásban vannak. A _____ az éltető vizet adó kutak köré gyűlnek. Ilyenkor a családok (férfiak, nők, gyerekek) együtt vannak, az állatok a települések határában legelnek. A _____ viszont a férfiak állataikkal a falutól távolabb fekvő kizöldellő új legelőkre „költöznek”.

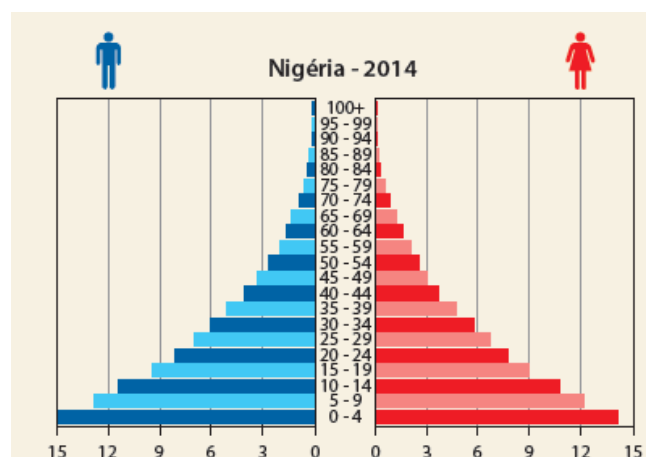
B.

égető-talajváltó gazdálkodás száraz évszak nomád pásztorkodás magasabb
gyűjtögető-vadászó életmód alacsonyabb csapadékos évszak talajváltó-ugaroltató gazdálkodás

A hegységek állattartói – A magashegységekben a pásztorok nyáron a meleg és a szárazság elől a _____ fekvő legelőkre hajtják a nyájaikat. Télen viszont az _____ fekvő, védettebb völgyekbe húzódnak vissza.

Vándorló földművelők – A forró övezetben a földművelők is vándorolnak. A trópusi talajok ugyanis tápanyaguk nagy részét néhány év alatt elvesztik, kimerülnek. Ilyenkor a földművelők új helyre vándorolnak. Először felégetik a természetes növényzetet, majd a hamuval borított talajt ásóbottal vagy kapával fellazítják. Ezért nevezik e gazdálkodási formát _____. Ha ez a terület is kimerül, újabbat vesznek birtokba. Ha a falu határában elfogynak a művelésbe vonható földek, visszatérnek a legkorábban elhagyott területre. A szavannákon is találkozhatunk helyváltóztató földművesekkel. A kimerült földeket itt néhány évig pihentetik (azaz ugaron hagyják), majd ezt követően ismét művelés alá vonják. Ez az ún. _____.

melléklet 3



melléklet4

